

Valtuutettu Sirpa Hagsbergin ym. valtuustoaloite demokratian vahvistamiseksi

Kaupunginvaltuusto 09.05.2022 § 38

Valtuutettu Sirpa Hagsberg luki ja jätti seuraavan 9 valtuuteun allekirjoittaman valtuustoaloitteen:

”Demokratia vaatii jatkuvasti puolustamista, se pysyy elossa vain, mikäli mahdollisimman moni osallistuu demokraattisiin prosesseihin. Näistä prosesseista näkyvin on vaaleissa äänestäminen. Vuosien 2021 ja 2022 kunta- ja aluevaalien äänestysprosentit olivat 55,1 % ja 47,5 %, Naantalissa vastaavat luvut olivat 62,4 % ja 55,8 %. Vaikka eduskuntavaalien äänestysaktiivisuus on ollut korkeampi (v. 2019 koko maa 72,1%Naantali 77,8%), on tärkeää huomata, että äänestäminen ei ole enää samalla tavalla itsestään selvää kuin aiemmin. Naantalilaiset ovat käyneet maan keskiarvoja ahkerammin vaaliurnilla, mutta paremminkin voisi olla.

Parlamentaarinen vaalityöryhmä julkaisi helmikuussa 2022 kaikkien puolueiden yhteisen julistuksen, jossa se vetoaa puolijulkisten tilojen haltijoihin, jotta useammat kauppaliikkeet, julkisen liikenteen toimijat ja muut vastaavat toimijat osoittaisivat demokratiamyönteisyytensä sallimalla puolueiden ja ehdokkaiden kampanjoinnin tasavertaisesti asemilla, kauppakeskusten käytävillä, kauppojen auloissa ja muissa kaupan yhteydessä olevissa sisä- ja ulkotiloissa sekä muissa tiloissa, joissa ihmisiä liikkuu. Kun äänestäjät joka tapauksessa asioivat erilaisissa puolijulkisissa tiloissa, heillä olisi samalla mahdollisuus ottaa mukaansa esitteitä ja jututtaa ehdokkaita. Huomionarvoista on, että lähes kaikki äänestäjät - myös erityisryhmät - käyvät kauppakeskuksissa. Ehdokkaiden näkyminen osana normaalia elämänmenoa on demokratiaa edistävä myönteinen ele, joka tuskin olisi haitaksi kaupallekaan. Jos äänestysaktiivisuus laskee, tulisi harkita myös lainsäädännöllisiä toimenpiteitä kampanjoinnin mahdollistamiseksi.

Kunnissa päätetään äänestyspaikkojen määrästä ja sijainnista. Äänestämisen helppous on yksi äänestysaktiivisuutta nostava tekijä. Tarvitsemme aiempaa useampia äänestyspaikkoja ja sellaisiin sijainteihin, joissa ihmiset luontevasti asioivat, kuten kauppakeskuksiin, kirjastoihin jne. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää ryhmiin, jotka muuten äänestävät harvemmin. Naantalissa tulee edelleenkin tarjota hyvät mahdollisuudet äänestää niin ennakkoon, kuin varsinaisena vaalipäivänä.

Me valtuustoaloitteen allekirjoittajat esitämme, että eduskuntavaalien 2023 äänestyspaikat ennakoäänestyksessä ja vaalipäivänä valmistellaan keskusvaalilautakunnassa niin, että äänestämisen helppous korostuu. Samalla esitämme, että valtuusto yhtyy parlamentaarisen vaalityöryhmän vetoomukseen puolijulkisten tilojen haltijoille demokraattisen osallistumisen laajemmaksi mahdollistamiseksi.”

Päätös

Valtuustoaloite merkittiin vastaanotetuksi.

Kaupunginhallitus 16.05.2022 § 158

Esittelijä	Kaupunginjohtaja
Päätösehdotus	<p>Kaupunginhallitus lähettää valtuustoaloitteen hallintopalveluiden valmisteltavaksi. Aloitteen vastuuvalmistelijaksi nimetään kaupunginlakimies Turo Järvinen.</p> <p>Valtuustoaloitteen käsittelyprosessi saa kestää korkeintaan yhden vuoden aloitteen jättämisestä lukien.</p>
Päätös	Kaupunginjohtajan ehdotus hyväksyttiin.

Kaupunginhallitus 30.05.2022 § 175
621/00.01.02.03/2022

Valmistelija	<p>Kaupunginlakimies Turo Järvinen</p> <p>Vaalilain 8 §:n mukaan kunta muodostaa yhden (1) äänestysalueen, jolle sitä ole tarpeen jakaa useampaan äänestysalueeseen. Äänestysalueiden pinta-alasta taäi asukasmäärästä ei vaalilaissa ole tarkempia määräyksiä. Äänestysalueista päättää valtuusto. Digi- ja väestötietovirasto (DVV) on toimittanut 20.5.2022 päivätyyn kirjeensä kunnille mahdollisista äänestysaluejakojen muutoksista, joka on oheistettu.</p> <p>Oheismateriaali - DVV:n kirje 20.5.2022 äänestysaluejaon muuttamisesta vuodelle 2023.</p> <p>Naantalissa oli vuoden 2022 aluevaaleissa äänioikeutettuja 16011 henkilöä, joista Suomen kansalaisia oli 15678. Naantalin kaupunginvaltuuston 8.6.2020 tekemän päätöksen mukaan Naantali on jaettu seitsemään (7) äänestysalueeseen, jotka ovat seuraavat:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Keskusta-Luonnonmaa2. Ruona-Viluluoto3. Karvetti-Tammisto4. Pohjoinen5. Merimasku6. Rymättylä7. Velkua <p>Erytisryhmien äänestysalueena toimii 1. Keskusta-Luonnonmaa.</p> <p>Kaupunginhallitus päättää yleiset ennakoäänestyspaikat ja niiden aukioloajat, vaalipäivän äänestyspaikat sekä laitosäänestyspaikat. Edellä mainittujen lisäksi keskusvaalilautakunta vastaa kotiaäänestyksen järjestämisestä niille ilmoittautuneille henkilöille, joiden kyky liikkua ja toimia on siinä määrin rajoittunut, ettei hän pääse kotimaan ennakoäänestyspaikkaan tai vaalipäivänä äänestyspaikkaan ilman kohtuuttomia vaikeuksia.</p> <p>Yleisiä ennakoäänestyspaikkoja Naantalissa on jo pitkään ollut viisi (5); kaupungintalo, K-Supermarket Ukko-Pekka, Merimaskun kirjasto,</p>
--------------	--

Rymättylän kirjasto ja Velkua yhteispalvelupiste. Vaalipäivän äänestyspaikkoina 2021-2022 ovat toimineet kaupungintalo (1. alue), Ruonan päiväkotit (2. alue), Karvetin koulu (3. alue), Suopellon koulu (4. alue), Merimaskun koulu (5. alue), Rymättylän kirjasto (6. alue) ja Sinervon talo (7. alue).

Terveysturvallisuusjärjestelyjen ja kulkemisen kannalta haastavin tila on Ruonan päiväkotit.

Naantalissa äänestysaktiivisuus oli vuoden 2019 eduskuntavaaleissa 77,8 %, vuoden 2021 kuntavaaleissa 62,4 % ja vuoden 2022 aluevaaleissa 55,8 %.

Vertailutietona seudun kunnista voidaan todeta, että Kaarinassa on vuoden 2022 aluevaaleissa ollut kaksi (2) ennakoäänestyspaikkaa, Kaarina -talo ja Piikkiön Pontela sekä kuusi (6) äänestysaluetta omine vaalipäivän äänestyspaikkoineen. Äänioikeutettuja oli 27578 henkilöä ja äänestysaktiivisuus vuoden 2019 eduskuntavaaleissa oli 77,2 %, vuoden 2021 kuntavaaleissa 58,9 % ja vuoden 2022 aluevaaleissa 53,8 %. Raisiossa on vuoden 2022 aluevaaleissa ollut kaksi (2) ennakoäänestyspaikkaa, Raision pääkirjasto ja kauppakeskus Mylly sekä neljä (4) äänestysaluetta omine vaalipäivän äänestyspaikkoineen. Äänioikeutettuja oli 20047 henkilöä ja äänestysaktiivisuus vuoden 2019 eduskuntavaaleissa oli 72,6 %, vuoden 2021 kuntavaaleissa 51,7 % ja vuoden 2022 aluevaaleissa 47,0 %. Liedossa on vuoden 2022 aluevaaleissa ollut yksi (1) kaikkina ennakoäänestyspäivinä palvellut paikka kunnantalo sekä kuusi (6) paikkaa, joissa ennakoäänestystä on järjestetty 1-2 päivänä ja kahdeksan (8) äänestysaluetta omine vaalipäivän äänestyspaikkoineen. Äänioikeutettuja oli 15532 henkilöä ja äänestysaktiivisuus vuoden 2019 eduskuntavaaleissa oli 76,7 %, vuoden 2021 kuntavaaleissa 58,3 % ja vuoden 2022 aluevaaleissa 52,4 %.

Ennakoäänestyksen osalta on lisäksi korostettava, että äänioikeutettu voi äänestää ennakkoon missä tahansa kotimaan ennakoäänestyspaikassa sekä ulkomailla olevissa ennakoäänestyspaikoissa. Nykyään äänioikeutetulla on myös mahdollisuus tilata oikeusministeriöstä kirjeäänestysasiakirjat, mikäli hän on matkalla ennakoäänestyksen ja vaalipäivän ajan kaukana lähimmästä ennakoäänestyspaikasta.

Naantalissa ei ole kauppakeskusta tai vastaavaa keskittymää, jossa ihmiset runsain joukoin päivittäin asioivat. Päivittäistavarakaupan marketteja on keskustassa ja Karvetissa, joiden kunkin aulatilat ovat muuta toimintaa silmällä pitäen pienehköt. Ennakoäänestykseen tarvittavien riittävien tilojen löytyminen sieltä missä ihmiset muutoinkin päivittäin asioivat on usein todettu haasteelliseksi.

Ennakoäänestyksen suosiota vaivattomana äänestystapana on tarkoituksenmukaista korostaa; ennakoäänestys ei ole sidottu omaan kuntaan eikä äänestyspaikkaa, ennakoäänestysaika on pitkä (seitsemän päivää) sekä päivittäiset äänestysajat kattavat ja ennakoäänestyspaikat on tuotu usein päivittäisasiointien yhteyteen tai muutoin helposti saavutettavaksi.

Ennakoäänestyspaikkojen perustamisen sekä muiden järjestelyjen osalta on kuitenkin aina varmistettava vaalisalaisuuden säilymisestä sekä viime aikoina myös terveysturvallisen äänestämisen takaamisesta. Kummankin tavoitteen toteutuminen edellyttää riittäviä sekä toimivia tiloja siten, että tavoitteena on saada järjestettyä kiertävä kulku henkilöiden kohtaamisten

välttämiseksi. Naantalin ennakkoäänestyspaikat ovat toteuttaneet alueellista saavutettavuutta muiden palvelujen yhteydessä.

Kiinteiden ennakkoäänestyspaikkojen lisäämisen sijaan vartenotettava vaihtoehto voisi olla liikkuva ennakkoäänestysbussi, joka aikataulutettaisiin kiertämään kaupungin eri alueita ja taajamia.

Ennakkoäänestyksen järjestäminen on pääosin hoidettu kaupungin oman henkilökunnan toimesta, ulkopuolisia on rekrytoitu 2021 ja 2022 enenevässä määrin ennakkoäänestysaikojen pidentämisen sekä terveysturvallisuuden takaamisen vuoksi. Ennakkoäänestyksen laajentaminen edellyttää lisää henkilöresurssia sekä aiempaa suurempaa määrärahaa.

Vaalipäivän äänestyksen järjestämisestä huolehtivat kaupunginhallituksen äänestysalueittain nimeämät vaalilautakunnat. Vaalilautakunta koostuu puheenjohtajasta, varapuheenjohtajasta, kolmesta jäsenestä sekä riittävästä määrästä varajäseniä, joita kussakin Naantalin vaalilautakunnassa on ollut viidestä yhteentoista. Aluevaaleihin 2022 nimettiin seitsemään vaalilautakuntaan yhteensä 85 henkilö jäseniksi ja varajäseniksi.

Lisäksi laitos- ja kotiaänestykset hoitaviin kahteen vaalitoimikuntaan nimettiin yhteensä 14 henkilöä jäseniksi ja varajäseniksi. Vaalilautakuntien ja -toimikuntien kokoonpanojen nimeämisissä on 2010 -luvulla ollut haasteita, varsinkin kuntavaaleissa, jolloin moni kunnan luottamushenkilö, joka on aiemmin toiminut vaalitehtävissä, on itse vaaleissa ehdokkaana ja siten esteellinen osallistumaan vaalien järjestämiseen. Äänestysalueiden lukumäärän lisääminen ja siten nykyistä useamman vaalilautakunnan nimeäminen ei ole tarkoituksenmukaista, ellei kiinnostusta ja sitoutumista työhön vaalilautakunnissa ja -toimikunnissa saada lisättyä, erityisesti nuorempien sukupolvien keskuudessa.

Yleiset ennakkoäänestyspaikat ja vaalipäivän äänestyspaikat, kuten myös laitosäänestyksen järjestäminen valmistellaan kaupunginhallituksen päätettäväksi myös tulevissa vaaleissa siten, että äänestyspaikat ovat alueellisesti mahdollisimman hyvin saavutettavissa käytettävissä olevat tilavaihtoehdot huomioon ottaen.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus
- merkitsee kaupunginlakimiehen valtuutettu Sirpa Hagsbergin ym. aloitteeseen antaman selvityksen tiedokseen ja saattaa sen valtuuston tietoon sekä
- ehdottaa valtuustolle, että valtuutettu Sirpa Hagsbergin ym. aloite merkitään loppuun käsitellyksi.

Päätös

Kaupunginjohtajan ehdotus hyväksyttiin.